

توافق دفاعی سه جانبه در مکه

## پیمان مکه؛ مثلث امنیتی جدید در اطراف ایران

ترکیه، عربستان سعودی و پاکستان با امضای یک توافق دفاعی جدید، وارد مرحله تازه‌ای از همکاری‌های امنیتی شدند؛ توافقی که بر اساس آن، حمله مسلحانه علیه یکی از سه کشور، حمله علیه هر سه تلقی خواهد شد.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دریا و نفت : ترکیه، عربستان سعودی و پاکستان با امضای یک توافق دفاعی جدید، وارد مرحله تازه‌ای از همکاری‌های امنیتی شدند؛ توافقی که بر اساس آن، حمله مسلحانه علیه یکی از سه کشور، حمله علیه هر سه تلقی خواهد شد.

این توافق در شرایطی شکل گرفته که نظم امنیتی خاورمیانه در حال تغییر است و بازیگران منطقه‌ای بیش از گذشته به سمت ایجاد سازوکارهای مستقل دفاعی و امنیتی حرکت می‌کنند.

اهمیت پیمان جدید فقط به مفاد آن محدود نمی‌شود؛ بلکه جغرافیای سه عضو و ظرفیت‌های متفاوت آنها است که این توافق را برای ایران قابل توجه می‌کند.

ترکیه در شمال غرب ایران، پاکستان در شرق و عربستان در جنوب غربی ایران قرار دارند. در نتیجه، در صورت تبدیل این همکاری سیاسی به همکاری عملیاتی، ایران با شکل‌گیری یک شبکه امنیتی جدید در پیرامون خود مواجه خواهد شد؛ شبکه‌ای که سه ضلع متفاوت اما مکمل دارد.

ترکیه از توان نظامی، فناوری دفاعی و صنایع تسلیحاتی رو به رشد برخوردار است؛ پاکستان تجربه نظامی گسترده و توان هسته‌ای دارد و عربستان نیز از منابع مالی، ظرفیت انرژی و موقعیت ژئوپلیتیکی ویژه‌ای در خلیج فارس برخوردار است

آیا این پیمان یک ائتلاف بر علیه ایران است؟

باید گفت در حال حاضر نمی‌توان چنین نتیجه‌ای گرفت.

پیمان جدید در سطح اعلام شده، یک توافق دفاعی میان سه کشور است و هنوز مشخص نیست که آیا به تشکیل فرماندهی مشترک، پایگاه‌های مشترک، رزمایش‌های دائمی، سازوکار عملیاتی واحد یا شبکه یکپارچه اطلاعاتی منجر خواهد شد یا خیر.

با این حال، برای ایران یک نکته مهم وجود دارد: تهدید اصلی الزاماً حمله مستقیم نیست؛ بلکه تغییر موازنه امنیتی پیرامون ایران است.

در صورت توسعه همکاری‌های سه کشور در حوزه‌های اطلاعاتی، پهپادی، موشکی، پدافند هوایی، صنایع دفاعی و همکاری‌های دریایی، این توافق می‌تواند به تدریج از یک پیمان سیاسی به یک ظرفیت واقعی بازدارندگی منطقه‌ای تبدیل شود.

پاکستان؛ ضلع حساس این معادله

پاکستان برای تهران اهمیت ویژه‌ای دارد؛ چرا که علاوه بر روابط دفاعی نزدیک با عربستان، با ایران مرز زمینی مشترک دارد و همزمان روابط راهبردی گسترده‌ای با ترکیه نیز برقرار کرده است.

از این منظر، تبدیل همکاری سه‌جانبه به یک ساختار امنیتی پایدار می‌تواند معادلات امنیتی شرق و جنوب ایران را نیز تحت تأثیر قرار دهد.

البته پاکستان در تحولات اخیر منطقه تلاش کرده نقش میانجی را نیز ایفا کند و همین مسئله نشان می‌دهد که روابط اسلام‌آباد با تهران را نمی‌توان صرفاً در قالب یک صف‌بندی ضدایرانی تحلیل کرد.

نقطه تلاقی پیمان مکه با دریا و نفت

برای «دریا و نفت»، مهم‌ترین بخش این تحول، پیوند آن با امنیت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و مسیرهای انرژی است.

عربستان در یکی از مهم‌ترین مناطق انرژی جهان قرار دارد و پاکستان به دریای عمان و اقیانوس هند دسترسی دارد؛ ترکیه نیز به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای، در مسیرهای دریایی و زمینی متصل‌کننده خاورمیانه، مدیترانه و اروپا نقش مهمی دارد.

اگر همکاری دفاعی سه کشور به همکاری دریایی، اطلاعاتی و لجستیکی گسترش پیدا کند، آثار آن می‌تواند فراتر از مسائل نظامی باشد و بر امنیت کشتیرانی، بیمه کشتی‌ها، مسیرهای صادرات انرژی، بنادر و هزینه حمل‌ونقل دریایی نیز اثر بگذارد.

از همین رو، پیمان مکه را نباید تنها از منظر نظامی بررسی کرد؛ این توافق می‌تواند در آینده بر معادلات انرژی و کریدورهای حمل‌ونقل منطقه نیز اثرگذار باشد.

تهدید برای ایران؛ فوری یا بلندمدت؟

در شرایط فعلی، شواهد کافی برای اینکه پیمان مکه را یک ائتلاف نظامی با هدف حمله به ایران بدانیم وجود ندارد.

اما در سطح راهبردی، موضوع متفاوت است.

اگر این پیمان در سال‌های آینده به همکاری واقعی در زمینه اطلاعات، پدافند، پهپاد، موشک، نیروی دریایی، صنایع دفاعی و لجستیک تبدیل شود، محیط امنیتی ایران پیچیده‌تر خواهد شد.

بنابراین تهدید اصلی برای تهران، نه لزوماً وقوع یک درگیری مستقیم، بلکه تغییر تدریجی موازنه قدرت و شکل‌گیری یک معماری امنیتی جدید در اطراف ایران است.

جمع‌بندی «دریا و نفت»

پیمان مکه الزاماً به معنای تشکیل یک ائتلاف نظامی علیه ایران نیست؛ اما نمی‌توان آن را نیز یک توافق معمولی و کم‌اهمیت دانست.

اهمیت واقعی این توافق در کنار هم قرار گرفتن سه کشور با سه مزیت متفاوت است:

ترکیه؛ فناوری و توان نظامی

پاکستان؛ نیروی انسانی، تجربه نظامی و توان هسته‌ای

عربستان؛ سرمایه، انرژی و موقعیت ژئوپلیتیکی

اگر این سه ضلع در آینده به تبادل اطلاعات، رزمایش مشترک، همکاری صنایع دفاعی، پدافند هوایی، همکاری دریایی و شبکه لجستیکی مشترک برسند، می‌توان از شکل‌گیری یک معماری امنیتی جدید در پیرامون ایران سخن گفت.

اما یک نقطه تعیین‌کننده وجود دارد:

این پیمان زمانی به یک تهدید جدی برای ایران تبدیل می‌شود که از «توافق سیاسی» به «قابلیت نظامی مشترک» تبدیل شود.

بنابراین آنچه تهران باید بیش از خودِ امضای پیمان مکه دنبال کند، نحوه اجرای آن در ماه‌های آینده است؛ از رزمایش‌های مشترک و تبادل اطلاعات گرفته تا همکاری دریایی، پدافندی و صنایع نظامی.

و یک سؤال مهم‌تر:

آیا پیمان مکه فقط یک توافق دفاعی سه‌جانبه است یا نخستین قطعه از یک نظم امنیتی جدید در خاورمیانه؟

این همان نقطه‌ای است که باید تحولات آینده ترکیه، عربستان و پاکستان را برای درک آینده امنیت منطقه و به‌ویژه خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و مسیرهای انرژی با دقت دنبال کرد.

